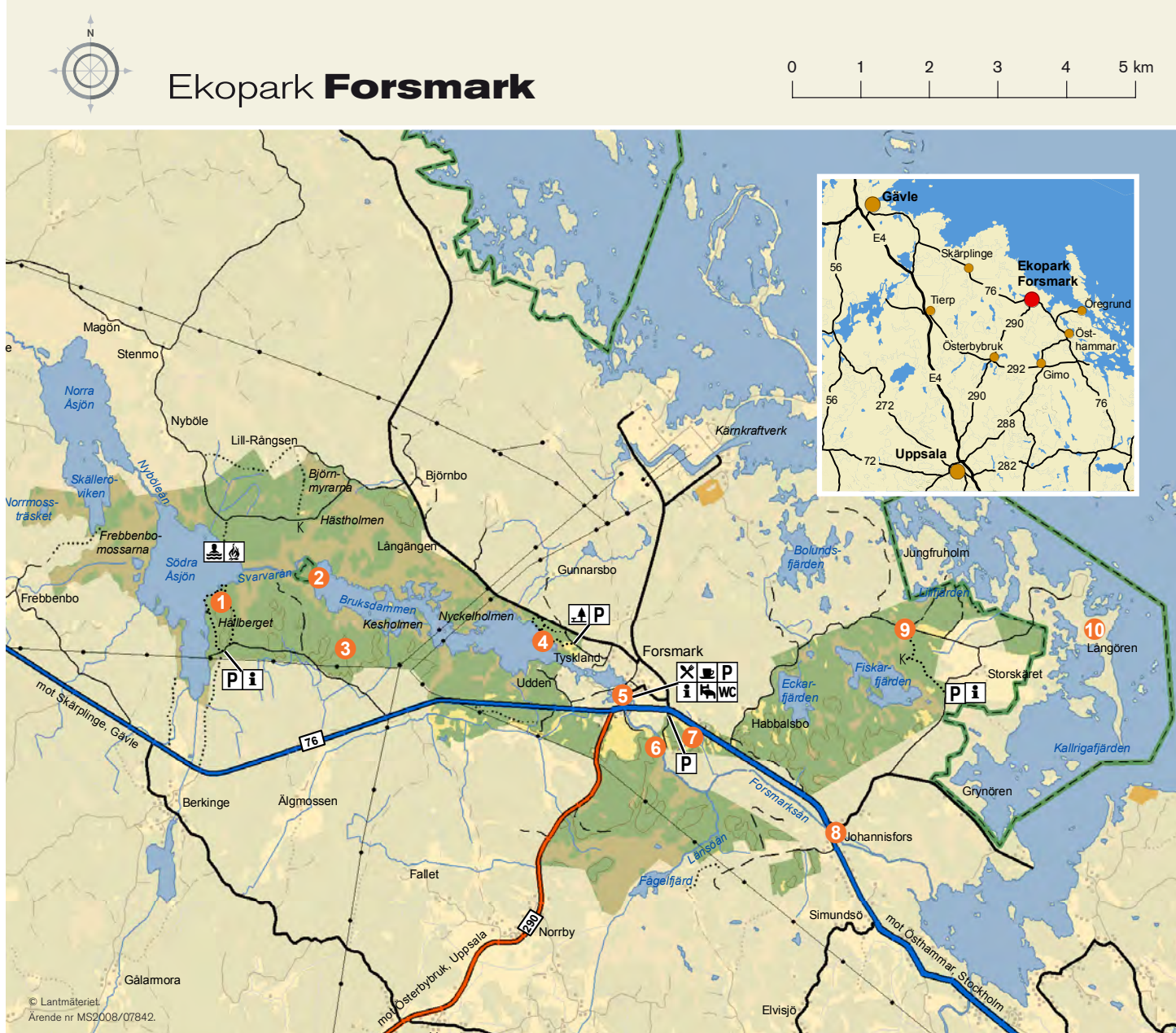

Sevärdheter i ekoparken och dess närhet

- 1 Hållberget.** Som en holme av gammal tallskog sticker Hållberget upp ur de omgivande skogarna. Här är tallarna grova och knotiga, lavmattan knastrar på hållarna och det finns gott om fallna furor att vila sig på. Från parkeringen går en stig runt berget.
- 2 Bruksbystan** är en hemlighetsfull skogsholme i Forsmarksån som ligger orörd sedan början av 1900-talet. Marken är kalkrik och här trivs många sällsynta orkidéer, som guckusko och gulyxne. Mellan 1600-talet och början av 1800-talet var ön slättermark åt smederna på Forsmarks bruk. Numera kommer mycket få besökare hit eftersom det kräver egen båt.
- 3 Västermarken.** Västermarken är en fin gammal blåbärsskog och svampskog att ströva omkring i. Gammal skog har blivit sällsynt, och gammal skog på kalkrik mark är ännu mer sällsynt. Därför växer många rara arter här.
- 4 Finnrudan.** I varje ekopark placeras Sveaskog en stenbänk. I Ekopark Forsmark står bänken vid Finnrudan, som är en gammal torplänning omgiven av blåsippskogar. Härifrån har du fin utsikt över Bruksdammens stora vattenspegel och fågellivet.
- 5 Forsmarks bruk** är ett av Sveriges bäst bevarade vallonbruk och en stor turistattraktion. Brukets ståtliga byggnader omges av den vackra engelska parken från 1700-talet. Typiskt för en engelsk park är statyer, tempel, byggnader, slingrande gångar, vatten, tankeväckande platser och små rum.
- 6 Forsmarksån.** Följ ån genom ljusa lövskogar, från blänkande lugnvatten till skummande forsar där strömstaren dyker. Förr var vattnet själva livsnerven i Forsmarks bruk, och det syns genom rester av en kvarn och slagghögar. En fin vandring är att börja vid skjutbanan och gå nedströms. Rejåla skor rekommenderas.
- 7 Hermansbohagen.** Stenmurar, gullvivskullar och gamla lövträd vittnar om att här har hagmarkerna vårdats sedan mycket lång tid tillbaka. Fortfarande går betesdjur både på de öppna markerna och i den gamla barrskogen.
- 8 Johannisfors** är ett annat gammalt järnbruk, som även var såg och cellulosafabrik åt Forsmarks bruk. Kvar idag finns en kvarn och en imponerande stenvalsbro över Forsmarksån från 1700-talet.
- 9 Rönngrund.** Här kan du vandra genom blommande beteshagar och vila i skuggan av grova, lavklädda askar. Till och med skogen häromkring blommar. Tack vare den kalkrika marken växer många orkidéer mellan träden. Från parkeringsplatsen går en stig genom skogen till det gamla torpstället Rönngrund.
- 10 Kallriga naturreservat** är en stor innerskärgård med betade strandängar, lövrika hagmarker och gammelskogar. Från ett utsiktstorn kan man blicka ut över vikar, små öar och grunda fjärdar där mängder av flyttfåglar rastar under vår och höst. Naturreservatet ligger kant i kant med Ekopark Forsmark.

Information	Rastplats	Rum	Allmän väg	Kraftledning	Öppen mark
Parkering	Kafé	Sevärdhet	Enskild sämre väg	Vatten	Bebyggelse
Eldstad	Matsservering	Riksväg	Naturreservat	Skog	Mark utanför ekoparken
Badplats	WC	Större allmän väg	Stig	Sankmark/myr	

Allemansrätten – frihet under ansvar!

Allemansrätten är en unik förmån som tillåter att röra oss fritt i skog och mark så länge vi tar hänsyn till växt- och djurlivet och människors hemfrid. Grundregeln är att *inte störa – inte förstöra*. Enligt allemansrätten får du gärna tälta något dygn, plocka svamp och vilda bär men inte fridlysta växter. Ha alltid släckutrustning nära till hands om du ska elda. Tänk på att det ofta är eldningsförbud under sommaren. Mer information om allemansrätten kan du få av Naturvårdsverket på allemansratten.se

Skogen är Sveaskogs kärnverksamhet

Sveaskog är Sveriges ledande skogsföretag. Vi säljer timmer, massaved och biobränsle. Vi gör också markaffärer och arbetar med jakt, fiske och andra naturupplevelser. Skogen är kärnan för oss och därför driver vi utvecklingen av ny teknik i skogsbruket, nya produkter av skogsråvara och fler sätt att använda skogsmarken. I allt vi gör värnar vi en hållbar utveckling. Vi omsätter cirka 7 miljarder kronor och är 720 anställda. Vi ägs av svenska staten.

För mer information:

www.sveaskog.se eller Sveaskogs kundcenter 0771-787 100

SVEASKOG

West Studios AB • Foto framsida: Vassrika våtmarker i Bruksdammens, Ingrid Thomasson • Övrigt foto: Ingrid Thomasson, Lars-Olof Hållberg/N - Naturfotograferna • Text: Rotreportage • Tryck: Åtta.45 Tryckeri AB • Juni 2012

Ekopark
Forsmark

SVEASKOG

Välkommen till Ekopark Forsmark och Sveaskog

Över Ekopark Forsmark i norra Uppland seglar havsörnarna på breda vingar. De tittar ner på ett överraskande vilt skogslandskap, genomkorsat av forsar, åar, sjöar och myrar. Den som dyker ner mellan träden får se att skogarna är sällsynt färgglada, med orkidéer som guckusko och svampar som violgubbe. Marken är nämligen mycket rik på kalk, som gynnar mängder av arter.

Här kan du vandra långt med svampkorg, flora eller fågelkikare. Eller promenera rakt in i järnbrukshistorien kring det praktfulla Forsmarks bruk.

Forsmarksån

Sveaskogs ekoparker – för naturen och människan

Sveaskogs ekoparker är stora sammanhängande landskap med höga naturvärden och naturvårdssambitioner. Här arbetar vi för att bevara, återskapa och utveckla höga naturvärden. Minst hälften av den produktiva skogsmarken används för naturvård. Skogsbruk bedrivs i de flesta ekoparker, men anpassas till områdets natur- och kulturvärden. I en ekopark styr ekologiska värden över ekonomiska, och samtidigt sätts skogens betydelse för friluftslivet och människans välbefinnande i centrum.

Sveaskog har beslutat om 36 ekoparker runt om i landet. När en ekopark invigs skriver vi och Skogsstyrelsen ett naturvårdsavtal som säkrar att natur- och kulturvärdena skyddas på lång sikt. Ekopark Forsmark invigdes den 14 juni 2012.

Ekoparken bevarar och förändrar

Många djur och växter är beroende av lövskogar, som har blivit en akut bristvara. Kring Forsmark har det funnits gott om lövträd sedan länge, tack vare svämmande vatten och betande djur. Därför är en av de viktigaste naturvårdssatsningarna i Ekopark Forsmark att bevara de gamla lövskogarna och få dem att växa. Arealen av lövnaturskog och lövrik barrnaturskog ska mer än fördubblas på sikt.

Ett annat viktigt mål är att öka mängden gammal kalkbarrskog, eftersom det är en mycket artrik och sällsynt naturtyp. Det gör vi genom att alla lämpliga skogar får åldras i sin egen takt. På några ställen hjälper betesdjur till att skapa ljusöppna kalkbarrskogar.

Tabellen visar Sveaskogs långsiktiga naturvårdssambitioner för Ekopark Forsmark.

Naturvårdssatsningen i Ekopark Forsmark			
Naturtyper med höga naturvärden	Utgångsläge 2012	Restaurering	I framtiden
Barrnaturskog	4,1 %	0,5 %	4,7 %
Grannaturskog	7,0 %	3,6 %	10,5 %
Tällnaturskog	0,3 %	1,8 %	2,2 %
Lövnaturskog	16,3 %	24,2 %	40,5 %
Lövrik barrnaturskog	8,3 %	7,3 %	15,6 %
Summa	36 %	37 %	74 %

Totalt kommer 79 procent av marken i ekoparken användas för naturvård, inräknat hänsynsareal i produktionsskogen.

Enslig vildmark

Trots att Forsmarks bruk använde skogarna här under mer än 300 år så ligger en djup vildmarkskänsla kvar. Särskilt i de västra delarna av ekoparken kan du vandra långt genom myr och skog i fullständig tystnad. Tills en tjäder plötsligt flyger upp med ett brak. Här trivs också andra av gammelskogens fåglar, som järpe och tretåig hackspett. Om vintern syns lodjurets runda tassavtryck mellan träden.

Kalk får skogen att blomma

Mellan granarna lyser plötsligt något stort och klargult. Det är orkidén guckusko, som inte liknar någon annan svensk växt. Markerna kring Forsmark är extremt kalkrika, och det gör att mängder av ovanliga växter och svampar dyker upp. Längs hela norra Upplandskusten finns gott om kalk, som inlandsisen skavde loss från Gävlebuktens botten. När isen smälte här blev kalken kvar. Därför är ekoparken ovanligt färgsprakande. I kärren står den skära majvivan och den näpna gulyxnen. I skogen glänser rödrosa tibast och täta mattor av blåsippor om våren. Kalkrika barrskogar är en mycket ovanlig miljö, och här poppar sällsamma svampar fram, med namn som violgubbe, dofttaggsvamp och anisspindling.

Hermansbohagen

Vandra tillbaka till brukstiden

Rikedomen av vatten, skog och järnmalm gjorde Forsmark till ett storslaget järnbruk. Åtminstone sedan 1500-talet och fram till 1890 steg röken från ugnarna där malmen blev till rent järn.

Kring bruket växte det upp ett samhälle, med skola, kyrka och arbetarbostäder. Du kan lätt förflytta dig bakåt i tiden på en promenad mellan brukets vitrappade byggnader. De har stått här sedan 1700-talet, då ryska soldater brände ner bruksbyn.

Även i ekoparkens skogar finns gott om spår från bruksepoken, som rester av kolmilor, kvarnar och slagghögar.

Värdefullt vatten

Genom hela ekoparken löper ett glittrande nät av sjöar, åar och forsar. I forsvirlarna fiskar utter och strömstare, och över fjärdarna seglar havsörn och fiskgjuse.

Sedan landet började höja sig efter istiden har mer och mer vatten skilts från havet. Ett av de senaste exemplen är Fiskarfjärden, en havsvik som har blivit en sjö. Vid extremt högvatten kan lite bräckt vatten fortfarande komma in i den från Östersjön.

Välkomnande hagmarker

Kring de gamla torpen öppnar sig landskapet. Mjuka mular har format gullvissbackarna sedan hundratals år. Här finns också många gamla lövträd, som folk skördade löv ifrån en gång i tiden. Tack vare att träden beskars har de blivit robusta åldringar. Vid Rönngrunds torpgrund står askar med skrovlig bark och många sällsynta lavar, som lunglav, lönnlav och gulvit blekspik.

Förr gick djuren ofta på bete i skogen, och det kommer de att göra även i ekoparken. På så sätt skapar vi ljusöppna skogar med en rik svampflora. Många svampar gynnas av tramp från djur.

Vimlande fågelliv

Inne i de stora vassbältena kan det låta som om någon blåste i en flaska. Det är röddrommens dova rop. Ovanför vassen svischar lärkfalkar förbi då och då, på jakt efter trollsändor. Det ostörda och varierade landskapet har gjort Forsmark mycket fågelrikt. Här möts fåglar som hör till kusten, de grunda sjöarna, det strömmande vattnet, kulturlandskapet och gammelskogen. Skrântärna, brun kärrhök, storlom, rosenfink, nötkråka, mindre hackspett och många fler.

I de stora lövsumpskogarna längs Forsmarksån häckade en gång den vitryggiga hackspetten, som numera nästan helt har försvunnit från Sverige. Drömmen är att den snart kommer tillbaka, när ekoparkens lövsumpskogar växer.

Havsörn

Guckusko

Rönngrund

Kalkbarrskog

Tibast

Brukmuseet